

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 24 marca 2026 r.

Pozycja 38

POSTANOWIENIE z dnia 10 listopada 2022 r. Sygn. akt Ts 72/21

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Zbigniew Jędrzejewski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej [...] sp. z o.o., sp. k. z siedzibą w G. o zbadanie zgodności:

art. 112 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398, ze zm.) w zakresie, w jakim „pozwała Sądowi odwoławczemu [na] zmianę uprzednio wydanego, prawomocnego i wykonanego (poprzez uiszczenie opłaty od Apelacji) zarządzenia Przewodniczącego Wydziału w przedmiocie ustalenia wysokości opłaty od apelacji, poprzez jego uchylenie, które skutkowało odrzuceniem apelacji”, z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 oraz art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 2 marca 2021 r. (data nadania) [...] sp. z o.o., sp. k. (dalej: skarżąca), reprezentowana przez pełnomocnika z wyboru, wystąpiła z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia na tle następującego stanu faktycznego.

Wyrokiem z 16 października 2019 r. (sygn. akt [...]) Sąd Okręgowy w K., po rozpoznaniu sprawy z powództwa przeciwko skarżącej o zapłatę: 1) uchylił nakaz zapłaty z dnia 1 grudnia 2017 r. (sygn. akt [...]) w części obejmującej zasądzone odsetki od kwoty 49 200 zł za okres od 16 września do 1 października 2017 r. oraz od kwoty 98 400 zł za okres od 17 października do 1 listopada 2017 r. i w tym zakresie powództwo oddalił; 2) utrzymał w mocy nakaz zapłaty w pozostałym zakresie; 3) zasądził od skarżącej na rzecz powoda 1 476 000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych; 4) oddalił powództwo w pozostałym zakresie; 5) zasądził od skarżącej na rzecz powoda koszty postępowania; 6) zasądził od skarżącej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w K. 73 800 zł tytułem opłaty stosunkowej nieuiszczonej przez powoda.

Postanowieniem z 17 grudnia 2019 r. (sygn. akt jw.) Sąd Okręgowy w K., po rozpatrzeniu zażalenia powoda, uchylił punkt 5 powołanego wyżej wyroku z 16 października 2019 r. i zasądził od skarżącej na rzecz powoda kwotę 28 836 zł tytułem kosztów postępowania, w tym kwotę 12 600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Profesjonalny pełnomocnik procesowy wniósł – w imieniu skarżącej – apelację od wyroku z 16 października 2019 r. w części, w jakiej utrzymano nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym w mocy (pkt 2 wyroku) i w części zasądzającej kwotę 1 476 000 zł (pkt 3 wyroku), a w konsekwencji również rozstrzygnięcie o kosztach procesu. Skarżąca złożyła także wniosek o zwolnienie jej od opłaty sądowej od apelacji. Wniosek ten został oddalony postanowieniem sądu drugiej instancji z 27 stycznia 2020 r., które zostało doręczone pełnomocnikowi skarżącej 30 stycznia 2020 r.

Sąd Apelacyjny w K. postanowieniem z 7 maja 2020 r. (sygn. akt [...]) odrzucił apelację pozwaną. W uzasadnieniu wskazał, że na mocy art. 112 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398, ze zm.; dalej: u.k.s.c.) skarżąca powinna bez odrębnego wezwania dokonać opłaty od apelacji w terminie tygodniowym od doręczenia pełnomocnikowi postanowienia Sądu Apelacyjnego w K. oddalającego wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych. Postanowienie to zostało doręczone 30 stycznia 2020 r., a termin do uiszczenia opłaty od apelacji minął 6 lutego 2020 r. Nieuiszczenie opłaty od apelacji skutkowało jej odrzuceniem. Jak wskazano dalej w uzasadnieniu, bez znaczenia pozostaje okoliczność, iż Sąd Apelacyjny zbędnie wezwał pełnomocnika skarżącej do uiszczenia opłaty od apelacji zarządzeniem z 17 lutego 2020 r. Błąd ten – zdaniem sądu – nie może sanować uchybienia terminowi procesowemu przez stronę, które rodzi konieczność odrzucenia środka zaskarżenia. Skarżąca zresztą sama – jak wskazał sąd – dokonała opłaty od apelacji, nie czekając na doręczenie wezwania do jej uiszczenia, ale uczyniła to dopiero 19 lutego 2020 r., czyli po upływie ustawowego terminu.

Postanowieniem z 25 stycznia 2021 r. Sąd Apelacyjny w K. V Wydział Cywilny (sygn. akt [...]) oddalił zażalenie skarżącej. W uzasadnieniu wskazano, mając na uwadze art. 112 u.k.s.c., że termin do uiszczenia opłaty od apelacji upływał z dniem 6 lutego 2020 r., zaś opłata wpłynęła na konto sądu dopiero 19 lutego 2020 r. Sąd zaznaczył również, że Sąd Apelacyjny trafnie wskazał w zaskarżonym orzeczeniu, iż bez znaczenia pozostaje fakt, że zarządzeniem z 17 lutego 2020 r. błędnie wezwano pełnomocnika skarżącej do uiszczenia opłaty od apelacji, lecz powyższy błąd nie może sanować uchybienia terminowi procesowemu przez stronę. Podkreślił, że przyjęcie odmiennego stanowiska prowadziłoby do obejścia prawa. Nie mają także żadnej doniosłości prawnej – zdaniem sądu – kolejne, błędnie podejmowane przez Sąd Apelacyjny, czynności takie jak: doręczenie odpisów apelacji pełnomocnikowi powoda i interwenientki ubocznej, jak również – na skutek omyłkowego nadania biegu apelacji – wniesienie przez nich odpowiedzi na błędnie doręczoną apelację.

Prezes Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 5 maja 2021 r. (doręczonym 13 maja 2021 r.), wydanym na podstawie art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393), wezwał skarżącą do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez: 1) doręczenie pełnomocnictwa szczególnego do reprezentowania skarżącej w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym (wraz z czterema kopiami) – do skargi zostało dołączone jedynie pełnomocnictwo do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej; 2) podanie oraz udokumentowanie daty doręczenia skarżącej orzeczenia wskazanego jako ostateczne w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji (wraz z czterema kopiami).

Skarżąca odniosła się do zarządzenia w piśmie z 17 maja 2021 r. (data nadania) oraz przesłała wskazane powyżej dokumenty.

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 21 września 2021 r. (doręczonym 28 września 2021 r.) skarżąca została wezwana do usunięcia braków formalnych skargi

konstytucyjnej przez: 1) wyjaśnienie, czy kwestionuje ona przywołany w skardze przepis w zakresie jego trwałej i jednolitej wykładni, czy w zakresie wykładni *in concreto*; 2) wskazanie, czy od postanowienia Sądu Apelacyjnego w K. z 25 stycznia 2021 r. (sygn. akt [...]) został wniesiony nadzwyczajny środek zaskarżenia; 3) dokładne wyjaśnienie, w jaki sposób art. 112 ust. 3 u.k.s.c. – w zakresie wskazanym w *petitum* skargi – narusza wolności lub prawa skarżącej wynikające z powołanych jako wzorce kontroli art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 oraz art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej; 4) dokładne uzasadnienie (stosownie do art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.p.t.TK) zarzutu niezgodności art. 112 ust. 3 u.k.s.c. z prawami lub wolnościami konstytucyjnymi wynikającymi z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji, z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie; 5) precyzyjne określenie orzeczenia, do którego odnosi się zawarty w skardze wniosek o wstrzymanie wykonalności (przez wskazanie daty jego wydania); 6) doręczenie odpisu albo kopii poświadczonej za zgodność z oryginałem orzeczenia, o którym mowa w punkcie 5 zarządzenia, wraz z 4 kopiami; 7) uzasadnienie wniosku o wydanie postanowienia tymczasowego o wstrzymanie wykonalności orzeczenia, o którym mowa w punkcie 5 zarządzenia, przez wykazanie, że zachodzą wobec skarżącej przesłanki wydania postanowienia tymczasowego przewidziane w art. 79 ust. 1 u.o.t.p.TK.

Skarżąca odniosła się do zarządzenia w piśmie z 1 października 2021 r. (data nadania).

Zdaniem skarżącej doszło do naruszenia jej praw poprzez zastosowanie zakwestionowanego przepisu w zakresie, w jakim pozwala sądowi apelacyjnemu odrzucić apelację, która została na wezwanie tego sądu opłacona. Taka wykładnia powoduje naruszenie prawa do sądu, jak również prawa do zaskarżenia decyzji i orzeczeń wydanych w pierwszej instancji oraz instancyjnego modelu postępowania sądowego.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK), skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań lub jest oczywiście bezzasadna.

2. Skarżąca zakwestionowała art. 112 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398, ze zm.; obecnie: Dz. U. z 2022 r. poz. 1125; dalej: u.k.s.c.) o treści: „Przepisu ust. 2 nie stosuje się, jeżeli pismo podlegające opłacie w wysokości stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu sporu lub wartości przedmiotu zaskarżenia, zostało wniesione przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego. W takim przypadku, jeżeli wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych złożony przed upływem terminu do opłacenia pisma został oddalony, tygodniowy termin do opłacenia pisma biegnie od dnia doręczenia stronie postanowienia, a gdy postanowienie zostało wydane na posiedzeniu jawnym – od dnia jego ogłoszenia. Jeżeli jednak o zwolnieniu od kosztów sądowych orzekł sąd pierwszej instancji, a strona wniosła zażalenie w przepisany termin, termin do opłacenia pisma biegnie od dnia doręczenia stronie postanowienia oddalającego zażalenie, a jeżeli postanowienie sądu drugiej instancji zostało wydane na posiedzeniu jawnym – od dnia jego ogłoszenia”. Przepis ten został zaskarżony przez skarżącą w zakresie, w jakim „pozwała Sądowi odwoławczemu [na] zmianę uprzednio wydanego, prawomocnego i wykonanego (poprzez uiszczenie opłaty

od Apelacji) zarządzenia Przewodniczącego Wydziału w przedmiocie ustalenia wysokości opłaty od apelacji, poprzez jego uchylenie, które skutkowało odrzuceniem apelacji”.

3. Skarga konstytucyjna jest szczególnym środkiem ochrony konstytucyjnych wolności lub praw. Musi ona spełniać wymagania, które zostały określone w art. 79 ust. 1 Konstytucji, a doprecyzowane w przepisach ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym. Zgodnie z tymi regulacjami skarga powinna spełniać wymogi pisma procesowego, a nadto zawierać m.in. uzasadnienie zarzutu niezgodności kwestionowanego przepisu, będącego podstawą ostatecznego rozstrzygnięcia, ze wskazaną konstytucyjną wolnością lub prawem.

Zarzuty sformułowane w skardze muszą uprawdopodobniać niekonstytucyjność kwestionowanej regulacji, co oznacza konieczność wywiedzenia z zaskarżonych przepisów określonej normy, wskazanie właściwych wzorców konstytucyjnych wyrażających prawa podmiotowe przysługujące osobom fizycznym bądź prawnym i – przez porównanie treści wynikających z obu regulacji – wykazanie ich wzajemnej niezgodności.

4. W pierwszej kolejności, odnosząc się do zarzutów skargi, Trybunał wskazuje, że zdaniem skarżącej naruszenie art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 oraz art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji przez zakwestionowany art. 112 ust. 3 u.k.s.c. nastąpiło w zakresie, w jakim „pozwala Sądowi odwoławczemu [na] zmianę uprzednio wydanego, prawomocnego i wykonanego (poprzez uiszczenie opłaty od Apelacji) zarządzenia Przewodniczącego Wydziału w przedmiocie ustalenia wysokości opłaty od apelacji, poprzez jego uchylenie, które skutkowało odrzuceniem apelacji”. Trybunał zwraca uwagę, że zakres, w jakim został zaskarżony powyższy przepis, nie odnosi się do jego treści. Natomiast sformułowane przez skarżącą zarzuty dotyczą wykładni tego przepisu dokonanej przez sąd w jej sprawie. Skarżąca uzasadniając zarzuty wskazuje, że ustawodawca nie przewidział możliwości wykorzystania normy o charakterze wyjątkowym (zakwestionowany art. 112 ust. 3 u.k.s.c.) do „weryfikacji prawomocnych i wykonanych orzeczeń sądu”, co miało – jej zdaniem – miejsce w sprawie, którą uczyniła podstawą wniesienia skargi konstytucyjnej. W ocenie skarżącej taka wykładnia zakwestionowanego przepisu stanowi naruszenie prawa do sądu, pozbawiając ją możliwości wywiedzenia apelacji.

4.1. Trybunał przypomina, że ocena wykładni i stosowania prawa przez sądy nie może stanowić przedmiotu postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, ponieważ nie należy do jego kompetencji. Jedynie w sytuacji gdy utrwalona i konsekwentna praktyka stosowania prawa w sposób bezsporny ustaliła wykładnię danego przepisu prawnego, a jednocześnie przyjęta interpretacja nie jest kwestionowana przez przedstawicieli doktryny, to przedmiotem kontroli konstytucyjności jest norma prawna dekodowana z danego przepisu zgodnie z ustaloną praktyką (zob. postanowienie z 19 lipca 2005 r., sygn. SK 37/04, OTK ZU nr 7/A/2005, poz. 87 i powołane tam orzeczenia). Jak wyjaśnił Trybunał Konstytucyjny, „stałość, powtarzalność i powszechność praktyki sądowej może nadawać kwestionowanemu unormowaniu w sposób stały i powszechny określone znaczenie, podlegające następnie kontroli konstytucyjności. Stałość i powszechność praktyki, wynikającej z odczytywania przepisów w sposób niekonstytucyjny, powoduje bowiem nadanie samym przepisom trwałego i niekonstytucyjnego znaczenia. (...) Ujawnienie (...) zależności pomiędzy sferą stanowienia i stosowania prawa wymaga jednakże każdorazowo stwierdzenia, czy w istocie rzeczy mamy do czynienia z taką właśnie powtarzalną i powszechną metodą wykładni określonego przepisu – unormowania” (zob. postanowienie z 21 września 2005 r., sygn. SK 32/04, OTK ZU nr 8/A/2005, poz. 95).

4.2. W związku z powyższym, w zarządzeniu z 21 września 2021 r. skarżąca została wezwana do wyjaśnienia, czy kwestionuje przywołany przepis w zakresie jego trwałej i jednolitej wykładni, czy w zakresie wykładni *in concreto*. W piśmie procesowym, nadesłanym w odpowiedzi na zarządzenie, skarżąca wskazała, że kwestionuje przywołany w skardze art. 112 ust. 3 u.k.s.c. *in concreto* jako przepis, na którego podstawie zapadło ostateczne orzeczenie sądu dotyczące jej konstytucyjnych wolności i praw.

W dalszej części pisma skarżąca wskazuje, w jaki sposób jej prawa zostały naruszone i przywołuje argumenty na uzasadnienie zarzutu skargi. Podnosi, że „rozstrzygnięcie zapadłe na podstawie wskazanej normy, w sytuacji gdy sprawa była już w biegu stanowiło naruszenie prawa skarżącej do rozpoznania sprawy w ramach kontroli apelacyjnej” (s. 4 pisma) oraz, że „zastosowanie art. 112 ust. 3 [u.k.s.c.] w zakresie w jakim pozwala Sądowi Apelacyjnemu odrzucić apelację, która została na wezwanie tegoż Sądu opłacona powoduje, iż gwarancje procesowe składające się na prawo do sądu doznają nieproporcjonalnych, niezgodnych ze wskazanymi wzorcami ograniczeń” (s. 7 pisma). Należy zwrócić uwagę, że zarzuty skarżącej nie odnoszą się ani do treści normatywnej zaskarżonego przepisu, ani do jego utrwalonej wykładni. Uzasadnienie skargi oparte jest na krytycznej ocenie podjętego w sprawie skarżącej rozstrzygnięcia.

Taki sposób określenia niekonstytucyjności oznacza, że w rzeczywistości skarżąca kwestionuje stosowanie prawa, co wyłącza możliwość rozpoznania skargi konstytucyjnej. Trybunał w swoim orzecznictwie wielokrotnie wypowiedział się na temat niedopuszczalności skargi konstytucyjnej jako skargi na stosowanie prawa, a nie na przepis. „Zgodnie z linią orzeczniczą Trybunału Konstytucyjnego, skarga konstytucyjna nie może być skargą na stosowanie prawa, a Trybunał nie jest kolejnym w toku instancji organem legitymowanym do badania prawidłowości wydanego rozstrzygnięcia” (zob. postanowienie TK z 29 listopada 2010 r., sygn. SK 8/10, OTK ZU nr 9/A/2010 poz. 117).

5. Podsumowując Trybunał wskazuje, że skarżąca wadliwie określiła przedmiot skargi – uczyniła z niego pozostające poza kognicją Trybunału akty stosowania prawa. Skutkuje to brakiem spełnienia podstawowych przesłanek skargi konstytucyjnej – odnoszących się do prawidłowego określenia jej podstawy – przewidzianych w art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz w art. 53 ust. 1 u.o.t.p.TK.

Z tych przyczyn Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącej przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.